

Po dogovoru z deželnim kulturnim svetom za kraljestvo Češko v Pragi se je že sedaj sestavil za to potovanje naslednji načrt: Izlet bo trajal 10—12 dni in se bo vršil meseca julija ali avgusta (v šolskih počitnicah).

Udeleženci se odpeljejo z večernim vlakom, ki odhaja z Jesenic ob osmih zvečer, in pridejo zjutraj ob 8. uri v češke Budjevice.

Tam se prične s poučnim ogledovanjem, in sicer:

1. dan. Ogled gospodarske šole in kakega vzornega kmetijstva, kjer bo videti rejo južnočeških konj težkega plemena (najbrž v Plavi).

Obed in prenočišče bo v Budjevicah.

2. dan. Ogled krasnega veleposestva kneza Schwarzenberga, in sicer v gradu Hluboki in vzornega dvora Vondrova.

Obed v Budjevicah. Popoldne ogled postaje za obdelovanje barja v Zalsi, vožnja v Tabor in prenočišče tam.

3. dan. Ogled staroslavne mesta Tabora, kralj. češke kmetijske akademije, družbene mlekarne s parno silo. Z večernim vlakom v Prago.

4., 5. in 6. dan v Pragi. Tukaj ogled Prage in njenih starozitnosti, obisk in ogled razstave. dalje ogled prve češke akcijske mlekarne v Nuslih, Freyve mlekarne in sladkorne tvornice v Visočanih, in če bo čas dopuščal, fiziološke ter mlekarne postaje. Hrana in prenočišče v Pragi.

7. dan. Izlet s parnikom po novo kanalizirani reki Vltavi, in sicer najprej v Trojo. Tukaj ogled češkega pomologičnega (sadjarškega) zavoda, potem v Melnik, ogled vinarske šole, vinogradov in kleti. Prenočišče v Melniku.

8. dan. Vožnja čez Štjetje v Lovosice. Spotoma ogled hmelnic pri Počapljih, ogled tvornice za porabo sadja v Trebenicah; dalje v mesto Rovdnice, tukaj ogled tvornice za pluge in stroje za žetev, odtod v Bečkovice in z vlakom v Prago. Prenočišče v Pragi.

9. dan. Iz Prage v Novo vas pri Kolínu, tukaj ogled vzornega vrtnarstva, v Kolínu ogled okrajne drevnice in v Lošanih ogled kmetijske elektrarne. V Kutlilih ogled vzornega kmetijstva g. Prokupa. Vožnja v Kutno goru. Ogled kmetijske šole, kakega vzornega malega posestva in skladišča za žito, velikih nasadov hrena v okolici, znamenitosti mesta in odtod odhod nazaj v Prago ali pa naprej čez Iglavo, Znojmo na Dunaj. Če bo zadostno število takih, ki se za to zanimajo, bi se lahko spotoma na Dunaj ogledalo mesto Bec s slovečimi vinogradi in kletmi, dalje mesto Korneuburg s poiskusnimi nasadi in Klosterneuburg, tukaj višja vinarska šola in sloveče kleti tamošnjega samostana.

Vsa vožnja iz Ljubljane na vsi progi (tja čez Linec, nazaj čez Dunaj) bo veljala v III. razredu okrog 60 kron,* hrana in prenočišče kakih 10 kron na dan, tako da bo vse potovanje veljalo največ 200 kron za osebo.

Za strokovno vodstvo bo tudi skrbjeno. Izlet bo vodil g. c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický, ki mu bo češki deželni kulturni svet pridelil kakega domačega kmetijskega potovalnega učitelja. Izlet se bo vršil, če se oglasi vsaj 20 udeležencev. Prijave za udeležbo sprejema c. kr. kmetijska družba že sedaj, najpozneje pa do 1. julija t. l. Na poznejše zglasitve se ne bo oziralo.

K zglasitvi je priložiti 50 kron za nakup okrognega listka in je treba povedati, ali se udeleženec želi nazaj voziti čez Dunaj ali čez Prago, Linec, Jesenice.

Daljša poročila bo objavljala c. kr. kmetijska družba v „Kmetovalcu“, ki prinese tudi popis in slike nekaterih teh slovečih in lepih krajev.

Pisarna.

LXIII.

Vprašanje: Mene je pustil krajni šolski svet vso zimo brez peči. Nameravam sodnijsko postopati. Kaj mi je storiti? — Tudi nimam dovolj prostorov. Neka priprava za stranišče je zunaj postopja. Ali bi ne kazalo prisiliti krajni šolski svet, da plača stanarino v postavnih visokosti, odšteveni resnično vrednost stanovanja, ki se je o njem sam načelnik izrazil, da ne presega 60 K? F. Š.

Odgovor: Sodnijsko postopati zoper krajni šolski svet Vam šele po tem svetujemo,

*) V drugem razredu tretjino več.

ako bi ta ne slušal okrajnega šolskega sveta, do katerega se zatecite za pomoč, potem šele postopajte sodnijsko. Sicer pa izkušajte še poprej v plenarni seji krajnega šolskega sveta doseči zase ugodne sklepe. Zakon je vsekakor na vaši strani!

Slavimo svoje može!

Prispevki za spominsko ploščo pokojnemu tovarišu Strmšku kapljajo tako pomalem, da ni upanja, da bi moglo storiti „Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo“ že letos ob obletnici smrti pokojnikove svojo dolžnost in odkriti ploščo. — Vsa čast onim zavednim tovarišem in drugim rodoljubom, ki so se zavedli takoj dolžnosti, ki jo nalaga pieteta do pokojnika, in so takoj poslali svoj prispevek! Koliko pa jih je še, pri katerih je videti, kakor bi pozabili, kaj nam je bil Strmšek!?

Zato se obračamo ponovno s prošnjo do cenjenih tovarišev in vseh zavednih rodoljubov, da store svojo narodno dolžnost in pomagajo postaviti skromen spomenik možu, ki je posvetil in žrtvoval vse svoje moči slovenskemu narodu in njegovi koristi.

Prispevki, katerih izkaz se bo objavljal v „Učiteljskem tovarišu“, naj se pošiljajo na naslov: Hinko Šumer, učitelj v Šmarju pri Jelšah.

Za „Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo“:

Pav. Flerč,
t. ž. tajnik.

Tomo Kurbus,
t. ž. predsednik.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Seja upravnega odbora „Zaveze“ je bila preteklo sredo. Začela se je točno ob 2. uri popoldne in je trajala do 6. ure zvečer. Upravni odbor, ki je bil zbran polnoštevilno, je storil več velevažnih sklepov. Konstituiral se je tako, da je izbral za I. podpredsednika tov. Kocbeka, za II. podpredsednika tov. Berginca, za II. tajnico kolegino Sabadinovo. — Letošnja glavna skupščina „Zaveze“ se vrši dne 6., 7. in 8. septembra v Gorici. Referate sta prišla sila upravna odbornika tov. E. Gangl in Iv. Šega.

Kranjsko.

Občni zbor „Vdovskega društva“ se ni mogel vršiti, ker ni bilo zadostnega števila članov. Prišli so člani z dežele, nekateri jako daleč, toda ljubljanskih članov — ki imajo „Narodni dom“ pred nosom — ni bilo! Tako malomarnost je vredna najstrožje obsodbe. Po § 24. društvenih pravil ostane dosežani odbor v funkciji do prihodnjega občnega zbora, če bo sploh še mogoč ob sedanjih navdušenosti nekaterih članov! Društveno imetje znaša 126.488 K 98 h.

Občni zbor „Narodne šole“ se je vršil dne 15. t. m. ob precejšnji udeležbi članov. Zaradi preobilice raznega drugega gradiva smo primorani, odložiti poročilo za prihodnjo številko.

Društvo slov. učitelje je zborovalo v četrtak dopoldne v šentjakovski šoli v Ljubljani. O zborovanju priobčimo poročilo danes tečen.

Okrajno učiteljsko društvo za radovljiski okraj ima svoj redni občni zbor dne 7. maja t. l. na Koroški Beli ob 3. uri pop. v tamošnji šoli. Poleg običajnih točk bo tudi razgovor o letošnjem referatu za okr. učiteljsko konferenco „Spisje v I. in II. šolskem letu“. Po zborovanju je ogled tamošnjih tvornic za železo.

„Belokranjsko učiteljsko društvo“ je zborovalo v Ornomlju po dnevnem redu, naznanjenem v 10. številki let. „Tovariša“. Zborovanje, pri katerem je bilo navzočih 23 članov, je posetil tudi g. c. kr. okr. šol. nadzornik Jos. Turk. Predsednik tov. Šetina omenja zborovanja učit. zastopnikov na Dunaju. Sklepi tega so znani. Če bo s tem učiteljskim kaj pomagano, se ne ve. Upajmo! Blagajnik tov. Megušar, ki tudi upa na boljše stanje blagajnice, po svojem poročilu razproda A. Peskovo brošuro in priporoča, naj se člani po možnosti spominjajo klica: „Učiteljsko sebi!“

Gdč. Praprotnik je dobro sestavila daljši referat „Patriotizem in ljudski šoli“, o kateri temi se je čulo mnogo lepih misli. — Z ozirom na govor tov. A. Peska v Radovljici je tov. Dolenc prebral referat o „Delu med ljudstvom“, oziraje se posebno na razmere v Belokranju. Sklene se v smislu Peskovih predlogov za organizacijo izvoliti en odsek, ki bi imel dva krožka. Za ustanovitev krožka v črnomaljskem okraju s sedežem v Dragatušu se izvolijo tov. Dolenc, Kosec, Lovšin in gdč. Bavdek, za metliški okraj s sedežem v Metliki tov. gospa Megušar, Burnik, Bartelj in Barle. Ko sestavijo krožke, naznanijo predsedniku uč. društva v Ornomlju, kdaj bi bil prvi sestanek, da se sestavi odsek.

Sklene se, da društvo v proslavo cesarjeve 60letnice priredi dne 5. julija v Ornomlju učiteljski koncert na korist Učiteljskemu konviktu.

Pri društvenem zborovanju dne 4., odnosno 11. junija se sestavi slavnostni odbor.

Na predlog g. nadzornika, kako enotno praznovati cesarsko slavnost, se sklene, naj vsako šolsko vodstvo poroča predsedništvu program nameravane slavnosti na ondodni šoli, o čemer se bo pozneje sklepalo. Slavnosti naj bi bile v juniju, juliju ali septembru.

Na predlog g. nadzornika se sklene kupiti 2 skioptikona, ki bi se v vsakem okraju po eden pošiljal od šole do šole. En del plačaj društvo, dva dela drugo leto c. kr. okrajni šolski svet.

Tov. predsednik se spominja v lepih besedah prerano umrlega tovariša Gregorčiča, ki je bil več let marljiv član društva. V znak sožalja udeleženci vstanejo s sedežev. — Nato z veseljem pozdravlja izvolitev tukajšnjega domoročca, pisatelja in tovariša Gangla, za dež. poslance. — Zbor se je odzval temu poročilu z gromovitim Nazdar in živio!

Tov. predsednik se končno zahvali članom, posebno še c. kr. okr. šol. nadzorniku za udeležbo in zaključil zborovanje.

Mokronoški učiteljski krožek. Dne 5. aprila t. l. se je učiteljsko mokronoškega sodnega okraja že drugič sestalo v Mokronogu. Tovarišice in tovariši so se sestanka v prav lepem številu udeležili v kljub slabemu vremenu. Tov. L. Fetič je kot starosta krožku isto poudarjal ter pozdravil vse navzoče kar najpresrečneje.

Sklenilo se je med drugim tudi to, da priredi krožek veselico v prid Učiteljskemu konviktu in da se pri vsakem sestanku kaj podava bodisi že s šolskega ali socialnega polja. (Več o veselici še objavimo.) Krožek se snide vedno v kakem drugem šol. okolišu. Prihodnji bo v Tržišču, in sicer v nedeljo 3. maja, ob 3. popoldne v prostorih g. Prijatelja. Tovarišice, tovariši, udeležite se ga polnoštevilno! Tovariši nadučitelj B. Justin, strokovnjak v rastlinstvu in istega življenju podava o tem predmetu. Slišali bomo marsikaj zanimivega. Vse bližnje učne osebe dobro došle!

Učiteljski krožek v Izlakah je bil dne 26. marca dobro obiskan. Pri Jak. Hribarju se je zbralo učiteljsko sedemdeset šol litijskega in sosednega kamniškega okraja. Na sestanku je predaval tov. F. Lužar o rastlinskem življenju z ozirom na izlete in pouk v zeleni cvetoči prirodi. Ni nam podaval premnoga imena iz katalogov rastlin, pač pa zbranim nazorno predstavil posebne prikazni koncentrujočih življenjskih moči pri rastlinah. Pojasnil nam je tvorbe raznih listov in izrastkov glede vpliva vode in suše, posebno pa solca in medsebojne odvisnosti rastlin z žuželkami. Kaj zanimivo je bilo poročilo o zgodovini rastlinstva in modrovanje učenjakov o postanku in razvoju prvih živih bitij. — Udeleženci krožka so imeli živahne razgovore o prihodnosti našega stanu. Naslednji sestanek bo 7. maja na Savi.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ne zboruje 23. aprila, kakor je bilo pri zadnjem zborovanju določeno, ampak se zborovanje preloži na poznejši čas. Kraj in čas se objavi pravočasno v „Tovarišu“.

Odbor.

Štajersko.

Skupno zborovanje učit. društev za Laško in Sevnica-Brežice dne 5. aprila.

Dasi tudi drže „40 marterniki“ strogo svojo besedo glede vihravosti vremena, se nas je vendar zbralo precejšnje število v prijaznih prostorih zidanmoške šole dne 5. aprila t. l. Točno ob polu desetih se je pričelo z rešitvijo vprašanja. Ker je obolev toli priljubljeni društveni načelnik, podnačelnik pa je bil obenem poročevalec z dvema nalogama, je vodil zborovanje I. odbornik tov. Sorčan. Pozdravil je došle tovarše iz sosednih društev Celja in Brežice-Sevnice, poročal o došlih dopisih in dal prečitani zapisnik zadnje seje na glasovanje.

Ker je bil prvi poročevalec tov. Lebar odzvan v Gradec, se je preložilo njegovo poročilo na jesen, zato pa je podaval tovariš Jurko o A. Peskovi knjižici „Na delo med ljudstvom“ z njemu lastno temeljitostjo, ponajveč glavne misli doslovno pozornim društvnikom. Izvolil se je odsek mimo obstoječega odbora v intenzivnejše delovanje v osehah: Kern, Četina, Zorn, Volc, Umberger, Cimperšek Štefka, Plavšak in Sorčan.

Svoje prvo posvetovanje bo imel ta odsek z odborovimi člani vred na Velikonočni ponedeljek v Celju, pred zborovanjem „Zveze“ v „Narod. domu“. Pričakuje se, da prinese do tedaj vsak član svoje nasvete.

Imena v odseku za narodno delo se nahajajočih tovarišev in tovarišice so nam porok za uspešno delovanje v označeni smeri.

Temu je sledilo podavanje o zanimivem vprašanju: „Zakaj se prezira in zastavlja slov. učiteljsko?“ katerega glavni del vsebujejo sledeče točke:

1. Slov. učiteljsko se prezirava zato, ker se še vedno smatra kot ubožen plagijat srednjeveške „šomastrije“;
2. ker je vzgojeno v sponah servilizma in duševnega jerobstva, da se ne more pospeti do samoosvojitve;
3. ker mu zaradi enostranske, napačne vzgoje manjka umevanje za vzvišenost naro-

dovih svetinj in bistveno pojmovanje človeškega prava;

4. ker je zaradi umetno prigrinjene brezbriznosti nedovzetno za vsak odločni pojav lastne inicijative;

5. ker je po hlapcih strankarstva in štreberstva vzgojeno za hlapčevanje strankarstvu;

6. ker se zaradi komodnosti neče uglabljati v proučevanje modernih družabnih struj; teženj;

7. ker zaostaja v moderni izpolnitvi lastne samoobrazbe;

8. ker trpi v svoji sredi štreberstvo, s pomočjo katerega se vzdržava nenravna strahovlada;

9. ker pogreša v svojih predpostavljanih potrebne duševne podpore in zaščitnosti;

10. ker prevladuje naziranje patentiranih starih potatov izza konkordata javno mnenje o šoli in učiteljsvu in javni naobrazbi.

Poročevalec je žel vsestransko glasno pritrjevanje in burni aplavz.

Nato smo se podali v gostilniško dvorano domačina G. Juvančiča na skromno, a okusno in ceno kosilo, a ob 1. pop. se zopet zbrali v šoli k pevski vaji za jubilejni koncert, ki e trajala do 3. ure.

Po završitku te smo se naslajali v tovariškem pogovoru in popevanju, dokler nas ni hitro bežeči čas odvedel k domačim penatom. 10. maja se snidemo v Trbovljah in upamo videti tudi tiste, ki so se do zdaj brez poštenega izgovora zborovanjem odtegovali; sicer jedna nam solidarnost in — stanovska zavest?

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj je imelo dne 2. t. m. v Gorici svoj redni občni zbor. Navzočih je bilo nad 80 kolegij in kolegov, med temi tudi gostje iz Štajerske, iz sežanskega okraja in iz tržaške okolice. Predsednik tov. Jug pozdravi navzoče z običajnim pozdravom, javlja, da predavanja o skioptikonu ne bo, ker je g. nadzornik prisiljen ostati doma zaradi bolezni v družini — in otvori zborovanje. Tajnik tov. Rojic prečita zapisnik zadnjega zborovanja in poda nato poročilo o društvenem delovanju v letu 1907. Društvo je imelo v pretečenem letu 83 udov, le žal, da niso še vse kolegije in vsi kolegi pristopili k naši organizaciji. L. 1907. je imelo društvo štiri zborovanja s tremi predavanji. Društvo je odposlalo svojega zastopnika na Dunaj k zborovanju avstrijskega učiteljsva. Tudi v socialnem oziru smo napravili važen korak naprej. Imamo svoj gospodarski odsek in odsek za izvenšolsko delovanje. Imamo torej najlepšo priliko, da pokažemo ljudstvu njegove prave prijatelje in da ga privedemo do boljše moralne in materialne bodočnosti. Učiteljsvo vse dežele je napravilo važen korak z oficialnim pristopom k novi agrarni stranki ter poskrbelo po svojih močeh, da je prišla ta nova struja na krmilo v deželi. V pretečenem letu je izstopilo iz našega društva nekaj udov, ki so si osnovali svoje posebno društvo „krščanskomislečih“; no, za nas ni nikake škode, ker bi bili dotičniki le suha veja na krepkem deblu naše organizacije. Tov. Fr. Strnad je stopil s tem šolskim letom v pokoj. Dobil je za svoje zvesto 40letno delovanje naslov šol. ravnatelja. Sramotno je za naš okraj, da niso vsi kolegi in kolegije naročeni na naše stanovsko glasilo, vrliga „Tovariša“; tudi „Popotnika“ ima tukaj samo par naročnikov. Priporočal bi v tem oziru malo več zavednosti in učiteljskega ponosa.

Blagajnik tov. Križman konstatira, da so presegali stroški dohodke za celih 58 K 30 h. Vzrok temu deficitu so izredni stroški in pa okolnost, da so kolegi in kolegije zaostali s poravnanjem udnine. Nato poroča tov. Bajt o uspehu deputacije, ki je šla k namestniku v Trst v zadevi premostitve slovenskega učiteljskega iz Kopa v Gorico. Tozadevna spomenica se priobči tudi izvrševalnima odboroma agrarne in narodnospredne stranke. Tov. Križman prečita pismo tov. Klavore, s katerim se je opravičil, da ni mogel priti k zadnjemu zborovanju. Ker pa je pismo došlo takrat prepozno, ga prečita sedaj, posebno z ozirom na to, da vsebuje dva predloga: Vabljenje k društvenim zborovanjem s posebnimi vabilii naj se opusti, zadostuje vabilo v „Učit. tovarišu“; vsi uradni spisi naj se kolkujejo z narodnim kolkom. Denar, ki bi se ga prihranilo z opuščanjem posebnih vabil, naj se pošlje naši prekristni šolski družbi sv. Cirila in Metoda. Z navdušenjem se sprejmeta oba predloga.

Nato pojasni tov. Križman zadevo z umetnimi gnojili in omeni letošnje zborovanje „Zaveze“ v Gorci. Na predlog tov. Medveška se odstopi ta zadeva novemu odboru v pretres. Izraza pa se želja, naj bi se vršilo zborovanje 8. 9. in 10. septembra.

Sledi poročilo tov. Križmana o političkem položaju. Nato se izbereta za pregledovalca računov tov. P. Plesničar in U. Pavlica. Preide se nato k volitvi novega odbora. Volitev se je vršila po listkih. Novi odbor se je konstituiral v svoji seji dne 9. t. m. takole: Predsednik tov. Križman, podpredsednik L. Furlani, tajnik J. Rojic, blagajnik P. Plesničar, pevovodja A. Verč; odborniki: Olga Prinčičeva, Bajt, Medvešek, Možina, Klavora, Urbančič; Namestniki: J. Urbančič, Fr. Križman, Orel B. in J. Drovenik. Dalje se določil v tej seji, da bo prihodnje zborovanje 14. maja t. l. s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja, 2. ski-